

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ยาเสพติด” เป็นปัญหาสังคมระดับชาติ ที่รัฐบาลถือเป็นนโยบายที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะยาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อและเกี่ยวข้องกับทุกระบบของสังคม ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ขาดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ยาเสพติดมีการแพร่กระจายในทุกพื้นที่ของประเทศไทย ปัญหาของยาเสพติดมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นทั้งขนาดและความรุนแรง มีความยุ่งยากซับซ้อนตามการเปลี่ยนแปลงของสถานะเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ในปัจจุบันแนวโน้มประเภทของสารเสพติดได้เปลี่ยนแปลงจากฝิ่น กัญชา มาเป็นสารเสพติดชนิดอื่นมากยิ่งขึ้น โดยการแพร่ระบาดของสารเสพติดแต่ละประเภทจะแตกต่างกันไปในแต่ละภาค ได้แก่ ภาคใต้ สารเสพติดที่มีปัญหามากที่สุด คือ เฮโรอีนและกัญชา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ สารระเหยและกัญชา ภาคเหนือ คือ ฝิ่นและกัญชา ภาคกลาง คือ ยาบ้าและเฮโรอีน และกรุงเทพมหานคร คือ เฮโรอีนและยาบ้า นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดในปัจจุบันเป็นปัญหาการเสพยาบ้า ซึ่งสามารถหาซื้อได้ง่ายมีแหล่งขายในชุมชน (รสสุคนธ์ สุปัญญา. 2543 : บทคัดย่อ)

รัฐบาลในสมัยปัจจุบันให้ความสำคัญต่อปัญหายาเสพติด จึงกำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด แต่ถึงกระนั้นปัญหายาเสพติดก็ยังไม่หมดไปจากสังคมไทย มีการลักลอบค้ายาเสพติดข้ามชาติและมีการขายตรงถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแพร่หลาย การบริโภคสุรา ยาบ้า กัญชา มีการแพร่ระบาดเข้าสู่โรงเรียน วัด และชุมชนในทุกส่วนของประเทศ ดังจะเห็นได้จากข่าวสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ มีข่าวการปราบปรามจับกุมยาเสพติดปรากฏอยู่เสมอ ๆ และจากผลการวิจัยของ สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ (2547 : ออนไลน์) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ซึ่งดำเนินการสำรวจระหว่างวันที่ 5-21 กุมภาพันธ์ 2547 เรื่อง “สำรวจสถานการณ์ยาเสพติดในชุมชนระดับครัวเรือนหลังรัฐบาลประกาศสงครามยาเสพติดครบรอบ 1 ปี : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนใน 30 จังหวัดทั่วประเทศ” พบว่า สถานการณ์ยาเสพติดยังคงมีอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ กรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่ที่มีปัญหายาเสพติดมากที่สุด ประชาชนคนกรุงเทพฯรับรู้ว่ามีปัญหายาเสพติดเกิดขึ้นในละแวกชุมชนที่พักอาศัยในทุกตัวยาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “ยาบ้า” “สารระเหย” “กัญชา” ซึ่งประชาชน คนกรุงเทพฯส่วนใหญ่หรือร้อยละ 65.3 ระบุว่า ยาบ้า เป็นปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในละแวกชุมชน ที่พักอาศัยอยู่ในขณะนี้ และเมื่อเปรียบเทียบกับประชาชนในภูมิภาคอื่น ๆ พบว่า

ยาบ้ายังคงเป็นยาเสพติดที่กำลังเป็นปัญหาอันดับหนึ่งของประชาชนในทุกภูมิภาค ปัญหาเสพติดพบในกลุ่มเยาวชน ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 43.5 กลุ่มคนว่างงานร้อยละ 32.9 กลุ่มนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 2 3 . 1

ข้อมูลผู้เข้ารับการรักษา ปีปฏิทิน 2544 ของ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2545 : ออนไลน์) พบว่า ยาและสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรกคือ ยาบ้า ร้อยละ 41.7 กัญชา ร้อยละ 20.0 เฮโรอีน เบอร์ 4 (ผงขาว) ร้อยละ 13.6 อายุที่เริ่มเสพรั้งแรก อายุระหว่าง 15-19 ปี ร้อยละ 49.9 อายุระหว่าง 20-24 ปี ร้อยละ 17.6 อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 17.0 ในปี พ.ศ. 2544 เอแบคโพลล์ ได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาเสพติดในสถานศึกษา การสำรวจนี้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่เป็น นักเรียนนักศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ถึงระดับปริญญาตรี อายุระหว่าง 11-24 ปี ผลการสำรวจพบว่า มีผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดในรูปแบบต่าง ๆ จำนวน 663,290 คน หรือร้อยละ 12 ของนักเรียนนักศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งมีอยู่เกือบ 6 ล้านคน ในจำนวนนี้ร้อยละ 22 เป็นผู้ที่เคยเสพ แต่ปัจจุบันได้เลิกไปแล้ว ที่เหลือเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทั้งในฐานะผู้เสพ ผู้ค้า หรือในทั้งสองแบบ ชนิดของสิ่งเสพติดที่นักเรียนนักศึกษาเข้าไปเกี่ยวข้องกับมากที่สุดคือ ยาบ้า (ประมาณร้อยละ 52 ของทั้งหมด) รองลงมาเป็นกัญชา และยากล่อมประสาททั้งนี้พบว่ามีการใช้ยาบ้ามากในหมู่นักศึกษาระดับอาชีวศึกษา (ชินฤทัย กาญจนะจิตรา และคณะ. 2547 : 106-107) และจากผลการศึกษาวิจัยของ รสสุคนธ์ สุปัญญา (2543 : บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 16-19 ปี สารเสพติดที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ ยาบ้า สาเหตุสำคัญของการใช้สารเสพติดครั้งแรกเกิดจากตัวนักเรียนเอง คือ อยากลองและเพื่อนชวน สาเหตุจากครอบครัว คือ พ่อ แม่ ไม่เข้าใจ วิชา พัฒนา กัจจ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักเรียนนักศึกษาที่มารับการรักษาในโรงพยาบาลราชบุรี พบว่า อายุที่เริ่มใช้ยาบ้ามีอายุเฉลี่ย 17 ปี สาเหตุที่ใช้ครั้งแรกเพราะอยากลอง ร้อยละ 49 เพื่อนชวน ร้อยละ 37 สภาพครอบครัวมีเรื่องไม่สบายใจ ร้อยละ 27 ไม่พอใจครอบครัว ร้อยละ 11 บิดา มารดาและญาติติดยา ร้อยละ 30

สถาบันัญญารักษ์ (2548 : ออนไลน์) ได้ระบุว่า จากสถิติผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาที่สถาบันัญญารักษ์ ปีงบประมาณ 2547 แยกตามประเภทยาเสพติดที่เสพพบ ยาบ้า ร้อยละ 43.24 สุรา ร้อยละ 38.36 เฮโรอีน ร้อยละ 4.76 แยกตามกลุ่มการศึกษาพบ ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 36.89 ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 36.17 อาชีวศึกษา ร้อยละ 9.57 แยกตามสถานภาพของบิดา มารดา พบว่า บิดา มารดาอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่น ร้อยละ 58.53 บิดามารดาตาย ร้อยละ 10.45 บิดาตาย ร้อยละ 9.59

ผลการวิจัยของ ปฤษณา ชนะวรรษ (2549 : 11) ทำการศึกษาเรื่อง “เทคโนโลยีแห่งตัวตนในการยุติการพึ่งพาเสพติด” พบว่า ปัญหาเสพติดของเยาวชนจะไม่ลด ถ้า พ่อ แม่ ครูไม่ยื่น

เลี้ยงช้างเด็ก และกล่าวในฐานะที่เป็นครูในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาว่า “พบปัญหายาเสพติดแพร่เข้าสู่โรงเรียนเป็นจำนวนมาก เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เดิมจะเริ่มจากบุหรี่และมาสิ้นสุดที่ยาบ้าและบทบาทของพ่อ แม่ ครู คือ เมื่อเด็กเกิดปัญหาควรจะยื่นเลี้ยงช้างเด็ก ให้อภัยและเข้าใจ”

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า สารเสพติดที่ยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญและมีความรุนแรงเป็นอันดับหนึ่ง คือ ยาบ้า ถึงแม้ว่ารัฐบาลได้กำหนดเป็นนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อเอาชนะยาเสพติด แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาเรื่องวัยรุ่นกับยาเสพติด อย่างถอนรากถอนโคนและปิดฉากอย่างยั่งยืนได้ กลุ่มเป้าหมายการแพร่ระบาดของยาบ้าเปลี่ยนจากผู้ใช้แรงงานเป็นกลุ่มเด็กนักเรียนและเยาวชน จากสาเหตุของการติดยาบ้านั้นส่วนหนึ่งมาจากครอบครัว และอายุที่เริ่มทดลองใช้ยาบ้าเป็นช่วงที่อยู่ในวัยรุ่น การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้บิดามารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้น เวลาที่อยู่ร่วมกันในครอบครัวมีน้อย ความรู้ และประสบการณ์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็กไม่เพียงพอ ในปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่าปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่นนับวัน จะมีมากขึ้นซึ่งปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้ล้วนเป็นเป็นผลลัพธ์ปลายทางที่สั่งสมมาตั้งแต่เกิด ทั้งนี้ประสบการณ์ชีวิตที่วัยรุ่นได้รับตั้งแต่เกิดจนโตเป็นวัยรุ่นได้หล่อหลอมเขาเหล่านั้นให้แข็งแรงหรืออ่อนแอ มีความอ่อนไหวหรือมั่นคงในจิตใจ การคิดเป็น การยับยั้งชั่งใจ และแยกแยะผิดชอบชั่วดี อยากไม่อยาก สมควรหรือไม่สมควรได้หรือไม่ ล้วนเป็นประสบการณ์ที่เขาได้จากครอบครัวและสังคมโดยรอบ ฉะนั้นจุดหนึ่งที่ยกปัญหาและได้ผลแน่นอน คือ การลงทุนที่สถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าและไม่สูญเปล่าแน่นอนถ้าทำได้อย่างถูกวิธี ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม บุคคลไม่สามารถพัฒนาไปได้ดีและใช้ชีวิตอย่างมีความสุขได้หากปราศจากครอบครัวที่ดี รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของครอบครัว ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ว่าการเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัวเป็นการพัฒนาคุณภาพของประชากร ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ของ กระทรวงสาธารณสุข (2547ข : ออนไลน์) มีเป้าหมายหลักในเรื่องการยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ลดอาชญากรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มียุทธศาสตร์หลักเกี่ยวกับระบบสุขภาพไทย ในด้านสถาบันครอบครัวกับสุขภาพ ซึ่งสุขภาพ คือ สุขภาวะที่สมบูรณ์และมีดุลยภาพทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคม และจิตวิญญาณ ซึ่งระบบสุขภาพพอเพียงมาจากรากฐานที่เข้มแข็งในระดับครอบครัวและชุมชน

ศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม เป็นสถานบริการปฐมภูมิที่ให้การดูแลประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลนครนครศรีอยุธยา ตั้งแต่การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค ไปถึงรักษาพยาบาลเมื่อเกิดการเจ็บป่วย รวมทั้งการฟื้นฟูสภาพ ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพด้านต่าง ๆ

ซึ่งการให้บริการสุขภาพในยุคปัจจุบันต้องมองสุขภาพตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มองอย่างเป็นองค์รวมเชื่อมโยงมิติทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและคุณธรรม มีรากฐานเข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน เน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง

จากนโยบาย สภาพปัญหา ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ประกอบกับครอบครัวเป็นสถาบันระดับย่อยที่สุดของสังคมและมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ครอบครัวเป็นบันไดขั้นต้นแห่งการพัฒนาบุคคลและการสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุข การแก้ปัญหาสังคมที่กระทำอยู่ในปัจจุบันไม่อาจประสบผลสำเร็จได้ ถ้าปราศจากการเสริมสร้างครอบครัวให้มีความเข้มแข็งและปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสม เพราะถ้าวัยรุ่นมาจากครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีความเข้าใจกัน ร่วมแรงร่วมใจกันเป็นอย่างดี วัยรุ่นเหล่านี้จะมีความแข็งแกร่งทนทานต่อแรงกดดันของสังคมนอกบ้านได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยเห็นความสำคัญของสถาบันครอบครัว ปัญหาและผลกระทบของสารเสพติด จึงได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น เพื่อให้ครอบครัวได้เห็นถึงความสำคัญและตระหนักถึงการทำหน้าที่ครอบครัว รู้จักบทบาทของตนเองและคนในครอบครัว นำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นการพัฒนาคุณภาพประชากร ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทำให้ครอบครัวอบอุ่นชุมชนเข้มแข็งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหน้าที่ครอบครัววัยรุ่น เขตรับผิดชอบศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น เขตรับผิดชอบศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น เขตรับผิดชอบศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับการทำหน้าที่ครอบครัว ระดับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้า และความสัมพันธ์ของการทำหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้บิดา มารดา และบุตร มีความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่ถูกต้องในการปฏิบัติหน้าที่ของตน เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นในครอบครัวเพราะว่าครอบครัวเป็นหน่วยสังคมที่เล็กที่สุดและมี

ความสำคัญยิ่ง เป็นสถานที่บุคคลได้ใช้ชีวิตอยู่อย่างยาวนานกว่าสถาบันสังคมประเภทอื่นๆตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย เป็นสถาบันเบื้องต้นที่ทำให้การอบรมหล่อหลอมพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุคคล เมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรครอบคร้วยังเป็นแหล่งช่วยเหลือ ทำให้สามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ได้ การเสริมสร้าง ความมั่นคงและเข้มแข็งให้กับครอบครัวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง และสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสนับสนุนในการประสานการทำงานกับโรงเรียนที่อยู่ในเขตรับผิดชอบในเรื่องการเรียน การสอนเกี่ยวกับทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติด เนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบัน การใช้สารเสพติดมีการแพร่เข้าสู่โรงเรียนมากขึ้น การที่ได้แก่นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับทักษะชีวิตจะทำให้เด็กมีภูมิในการป้องกันการเสพยาเสพติดในระดับหนึ่ง และเมื่อมีการร่วมมือของผู้ปกครองในเรื่องการทำหน้าที่ครอบครัว ตัวเด็กเองและโรงเรียนอย่างถูกต้องและเหมาะสม ก็จะทำให้วัยรุ่นเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเป็นพลังที่สำคัญและเป็นอนาคตของประเทศชาติที่จะทำการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองให้ยั่งยืนตลอดไป

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น : กรณีศึกษาศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาหน้าที่ครอบครัว โดยใช้แนวทางการทำหน้าที่ครอบครัวของ แมคมมาสเตอร์โมเดล (McMaster Model) พฤติกรรมการป้องกันการเสพยาเสพติด ใช้ทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาเสพติด กรมสุขภาพจิต และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้า โดยมีสาระดังนี้

หน้าที่ครอบครัว ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ได้แก่ การแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ การควบคุมพฤติกรรม

ทักษะชีวิต ประกอบไปด้วย ทักษะด้าน ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง การสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี ในปี พ.ศ. 2548 อยู่ในเขตรับผิดชอบศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ หมู่ 1 ตำบล คลองสระบัว หมู่ 3 และ 5 ตำบล ท่าวาสกรี หมู่ 3, 4, 5 และ 6 ตำบลหัวรอ จำนวน 464 คน กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง Multi-stage random sampling ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 214 คน

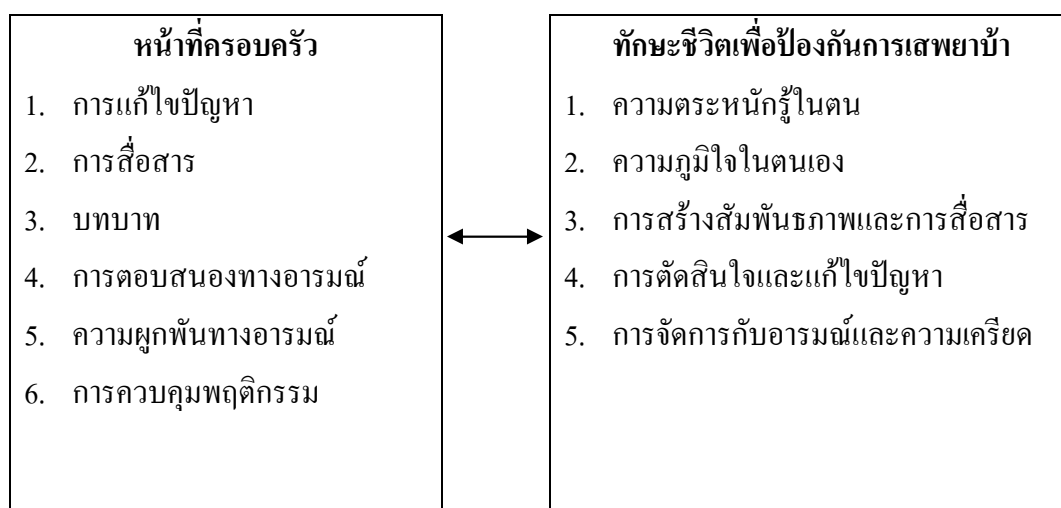
3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ หน้าที่ครอบครัว ประกอบไปด้วย หน้าที่ในการแก้ไขปัญหา การสื่อสาร บทบาท การตอบสนองทางอารมณ์ ความผูกพันทางอารมณ์ และการควบคุมพฤติกรรม

ทักษะชีวิต ประกอบไปด้วย ทักษะในด้านความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจในตนเอง การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา การจัดการกับอารมณ์ และการจัดการกับความเครียด

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หน้าที่ครอบครัว หมายถึง กิจกรรมที่สมาชิกในครอบครัวกระทำ เพื่อประโยชน์ต่อการอยู่รอดของครอบครัว การทำหน้าที่ครอบครัวประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1.1 การแก้ไขปัญหา หมายถึง ความสามารถของครอบครัวในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับที่ทำให้ครอบครัวดำเนินไปได้

1.2 การสื่อสารในครอบครัว หมายถึง การที่สมาชิกในครอบครัวแลกเปลี่ยนสารต่อกันทั้งที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษา

1.3 บทบาทในครอบครัว หมายถึง พฤติกรรมที่สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติต่อกัน และกันซ้ำ ๆ เป็นประจำ เพื่อให้ครอบครัวปฏิบัติหน้าที่ได้สมบูรณ์

1.4 การตอบสนองทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถที่จะตอบสนองทางอารมณ์ ต่อสิ่งกระตุ้นอย่างเหมาะสมทั้งในแง่ของคุณภาพและปริมาณ

1.5 ความผูกพันทางอารมณ์ หมายถึง การแสดงออกซึ่งความสนใจ การเห็นคุณค่า ในสิ่งต่าง ๆ ที่สมาชิกแต่ละคนทำ ความรู้สึกผูกพันห่วงใยที่แต่ละบุคคลมีต่อกัน

1.6 การควบคุมพฤติกรรม หมายถึง แบบแผนที่ครอบครัวปฏิบัติในการควบคุม หรือจัดการกับพฤติกรรมของสมาชิกในสถานการณ์ต่าง ๆ

2. ทักษะชีวิต หมายถึง การที่วัยรุ่นได้ใช้ทักษะ ความตระหนักรู้ในตน ความภูมิใจ ในตนเอง การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหา การจัดการกับ อารมณ์และความเครียด ในการไม่เสพยาบ้า

2.1 ความตระหนักรู้ในตน หมายถึง รู้ว่าตนเองมีข้อดีในการป้องกันการถูกชักจูง ไปใช้ยาบ้า และ ข้อด้อยที่เสี่ยงต่อการใช้ยาบ้า รู้ในปัญหาที่เกิดจากการใช้ยาบ้า

2.2 ความภูมิใจในตนเอง หมายถึง ภูมิใจที่ตนเองไม่ใช้ยาบ้า

2.3 การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร หมายถึง สามารถปฏิเสธเพื่อนใน สถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนไปใช้ยาบ้าได้

2.4 การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา หมายถึง สามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาเมื่อ อยู่ในสถานการณ์ที่อาจถูกชักชวนให้ไปใช้ยาบ้า

2.5 การจัดการกับอารมณ์และความเครียด หมายถึง สามารถเลือกใช้วิธีการจัดการ กับอารมณ์และความเครียดได้อย่างเหมาะสม

3. การป้องกันการเสพยาบ้า หมายถึง การที่วัยรุ่นอายุ 15-19 ปีใช้ทักษะชีวิตในการ หลีกเลี่ยงกับปัญหายาบ้า ไม่เสพยาบ้า

4. วัยรุ่น หมายถึง ประชากรที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี ในปี พ.ศ. 2548 (ในช่วง 1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2548) ที่พักอาศัยอยู่ใน หมู่ 1 ตำบลคลองสระบัว หมู่ 3 และ 5 ตำบล ท่าวาสกรี หมู่ 3, 4, 5 และ 6 ตำบลหัวรอ

5. ศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม เป็นสถานบริการปฐมภูมิที่ให้บริการทางด้านการ ส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ โดยยึดหลักการให้บริการ อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานและเป็นองค์รวม

สมมติฐานการวิจัย

หน้าที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนเห็นความสำคัญและตระหนักถึงการทำหน้าที่ครอบครัวมากยิ่งขึ้น
2. ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษา และแนะนำครอบครัววัยรุ่นได้อย่างเหมาะสม
3. เป็นแนวทางในวางแผนการจัดอบรมประชาชน การแก้ไขปัญหาในชุมชนในเรื่องการทำหน้าที่ครอบครัวกับการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น